

"פרפר-פרפר פרח חי"

על עולמם המופלא של הפרפרים ומה אפשר ללמוד דרכם על מצבנו

פרפר "נמפית החורשף" מוצץ צוף מפרח "עד עד כחול" הנפוץ למכירה במשתלות

פרפר "לבנין הכסיה" עם בקיעתו מהגולם. צילומים: שגיא שגיב

להטיל עליו את הביצים. וכך יתחיל להיווצר דור חדש של פרפרים. שילוב הצבעים והצורות בכנפי הפרפר המושכים את עינינו משמש בדרך כלל את הפרפרים למטרות מעשיות מאוד, כמו הגנה. כשמופיעים בטבע צבעים חזקים ומנוגדים, כמו צהוב-כתום או אדום עם צבע שחור, הם מאותתים לרוב על סכנה ומסמנים לטורף "כדאי לך לשמור מרחק ממני", "אני רעיל, אל תתעסקו איתי". כך לדוגמה בפרפר הנקרא "דנאית תפוח סדום", הניזון מצמחים רעילים שאליהם פיתח עמידות ומכיל את הרעל בגופו כאמצעי הגנה. לעתים, צבעוניות הזכרים מכוונת אל בת הזוג. הזכר מנסה לבלוט ולמשוך אותה אליו. תהא הסיבה אשר תהא, אנו נהנים משילוב הצבעים המופלא שיצר הטבע.

בעקבות הפיתוח המואץ והפגיעה בשטחים הפתוחים בעולם ובארץ נפגעת גם אוכלוסיית הפרפרים. חלקם הופכים להיות נדירים יותר ויותר. לכן נעשים מאמצים להגנת פרחים, בעלי חיים ושטחים פתוחים, ולאחרונה חוקק בארץ חוק המגן על 14 מיני פרפרים נדירים, לאחר מאמצים רבים של אגודת חובבי הפרפרים הישראלית. חלק חשוב בעבודתה של רחלי עוסק בדרכים לעידוד אוכלוסיות הפרפרים באזורנו. ברמת הנדיב אותרו 47 סוגי פרפרים, יותר מכפי שהיה ידוע לפני המחקר. הפרפרים פעילים במשך כל חודשי השנה, אך בחודשי הקיץ, שבהם כמעט אין פריחה, יורדת כמות הפרפרים בפארק הטבע. כחלק מהמאמצים לעודד את אוכלוסיית הפרפרים, נשתלו בגן הזיכרון וסביבו צמחים מושכי פרפרים. הגן מהווה מעין נווה מדבר לפרפרים, במיוחד בקיץ ובסתיו. גם בחלקים שונים סביב הגן ובהם גן טביעת כף הרגל, נשתלו צמחים מושכי פרפרים.

מידע נוסף על פרפרים ברמת הנדיב אפשר למצוא בספר "פרפרים ברמת הנדיב", שכתבה רחלי בסיוע צוות רמת הנדיב. קוראים שיפנו לתחנת המידע או לאתר האינטרנט של רמת הנדיב, יוכלו לקבל מידע על צמחים מושכי פרפרים לגינה או לאדניות והמלצות והכוונה לפינוח חמד בהן מבקרים הפרפרים (ראו מסגרת).

בוגר. לקראת סיום התפתחות הגולם, הקרום שלו הופך להיות שקוף, ולעתים קרובות אפשר לראות את הפרפר הבוגר "ארוז" בתוך הגולם בדומה לעובר. הבוגר - כש"מבשיל" הבוגר בתוך הגולם הוא מבקע את קרום הגולם ומגיח לאוויר העולם. תחילה כנפיו לחות ומקומטות, דמו מתחיל לזרום לתוך עורקי הכנפיים, הן מתיישרות ומתייבשות והפרפר החדש מוכן למעופו הראשון. הוא יעופף לו מעלה ומטה בין הפרחים למצוץ מהם צוף, יחפש בת/בן זוג, ולאחר שיזדווג תחפש הנקבה צמח מתאים

לנקבה, מטילה נקבת הפרפר ביצה על צמח. לרוב יהיה זה צמח המותאם לשמש מזון לשלב ההתפתחות הבא - הזחל. צמח המשמש להטלת הביצה וכמזון לזחלים נקרא פונדקאי. לדוגמה: צמח הפיגם משמש פונדקאי לאחד הפרפרים הגדולים והיפים בארצנו - "זנב סנונית נאה". אפשר לגדול בקלות יחסית בגינה או באדנית.

בשלב השני בוקע הזחל מתוך הביצה. על פי רוב כמה ימים לאחר הטלת הביצה. הזחל ניזון מעלי הצמח שבו בקע. הזחלים הם זלזנים חסרי מנוח וגדלים בקצב מסחרר. משקלם גדל פי-10,000 ממשקלם הראשוני. אילו האדם היה גדל בקצב דומה, היה משקלו מגיע ל-30 טון. כשהזחל ממצה את יכולתו לגדול, הוא מחפש מקום בצמח לעבור לשלב הבא בהתפתחות.

הגולם - לכאורה זהו רק גולם, לאקורה בו כלום. אך אם בודקים היטב, מגלים תהליך התפתחות מרתק ואף חידתי: בתוך הגולם נוצר מהזחל פרפר על צורתו וצבעיו המיוחדים. כשנפסקת הפרשת הורמון הנועורים, חלק מרקמות גופו של הזחל מתפרקות לחומרים שמהם נבנים איברי הפרפר. תאים שהיו עד כה רדומים, מתפתחים, מתחלקים והופכים להיות כנפיים, רגליים ומחוששים. במקביל מערכות שונות בגוף הזחל (זכרים?) עוברות תהליך התאמה לפרפר

המילה "פרפר" או מראה של פרפר, מה הם מעלים בדמיוננו? קרוב לוודאי שרובנו נחשוב על יופי, צבעוניות, חופש, מעוף מרהיב ובלתי פוסק מפרח לפרח. הפרפר הוא בין החורקים האהובים על בני האדם והוא אף מופיע כדימוי בשירים, ואמנים ומאיירים קיבלו מהם השראה ואף ניסו לחקות את יופיים.

הפעם נציץ אל עולמם המופלא והמסקרן של הפרפרים. פנינו אל ד"ר רחלי שוורץ-צחור, שבמסגרת עבודת הדוקטורט שלה חקרה את הפרפרים ברמת הנדיב בדרכה המיוחדת.

רחלי: "כשרוצים לדעת על מצבו של אזור טבעי מסוים, המדענים מחפשים מדד (הנקרא בשפה המקצועית ביו-אינדקטור), שעל-פיו יוכלו להעריך את תפקוד המערכת הטבעית על רכיביה השונים. הפרפרים נמצאו מתאימים למטרה זו מכמה סיבות: קל לזהותם, מחזור חייהם קצר (בין שבועות אחדים לחודשים), הם מושפעים מצמחים המהווים מקור למזון, הם נטרפים על-ידי בעלי חיים אחרים כמו חרקים, זוחלים וציפורים. לכן, לכל שינוי או הפרעה לצמחים או לבעלי חיים תהיה השפעה שתורגש כמעט מיד על אוכלוסיית הפרפרים".

מאן בא המונח ביו-אינדקטור. מה מיוחד ומעניין במחזור החיים של הפרפר? בשלב הראשון לאחר הזדווגות בין הזכר

בס"ד

גאגא בוקינג יואב גרוס - אורון כלפון - בני מנשה מציגים:

שלוש סאדן את דניאל

אסייה

סטנד אפ בחיטבו

מוצ"ש הקרוב

12/5/2012

בשעה 21:30

בית התותחן בית ניר זיכרון יעקב

כרטיסים ניתן להשיג אצל

לילך מופעים-052-2662033

ובערב המופע בקופה 04-6390527

המשרד: 03-6056544 חבר איגוד האמרגנים ומפיקי אמנויות הבמה בישראל